

แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์*
GUIDELINES FOR MANAGING EDUCATIONAL RESOURCES IN
SCHOOLS UNDER THE SURIN SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE

จิตญาดา หมั่นเจริญ¹, ธัญเทพ สิทธิเสื่อ² และ วสันต์ชัย กากแก้ว³
Jityada Muencharoen¹, Thanyatpeth Sitthisue² and Wasanchai Kakkeaw³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

¹⁻³Surindra Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: Pae.jityada.2534@gmail.com

วันที่รับบทความ : 26 มีนาคม 2568; วันแก้ไขบทความ 29 มีนาคม 2568; วันตอบรับบทความ : 30 มีนาคม 2568

Received 26 March 2025; Revised 29 March 2025; Accepted 30 March 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา 2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา 3. เพื่อประเมินแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ วิธีการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา ระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต

Citation:



* จิตญาดา หมั่นเจริญ, ธัญเทพ สิทธิเสื่อ และ วสันต์ชัย กากแก้ว. (2568). แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาลังคม, 3(2), 377-402.

Jityada Muencharoen, Thanyatpeth Sitthisue and Wasanchai Kakkeaw. (2025). Guidelines For Managing Educational Resources In Schools Under The Surin Secondary Educational Service Area Office.

Journal of Interdisciplinary Social Development, 3(2), 377-402.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำนวน 70 แห่ง ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูล รวมจำนวนทั้งสิ้น 140 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 70 คน และหัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ 70 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่ม แบบประเมินแนวทางการพัฒนา สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา เรียงลำดับความต้องการ เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การวางแผนทรัพยากร (PNI Modified = 0.275) 2) การใช้ทรัพยากร (PNI Modified = 0.272) 3) การติดตามและประเมินผลทรัพยากร (PNI Modified = 0.266) 4) การจัดสรรทรัพยากร (PNI Modified = 0.257) และ 5) การจัดหาทรัพยากร (PNI Modified = 0.249)

2. แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ซึ่งได้จากการระดมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทั้ง 5 ด้าน ได้แนวทางจำนวน 15 แนวทาง

3. ประเมินแนวทางของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารทรัพยากร, การศึกษา, สถานศึกษา

Abstract

The objectives of the study were: 1. to study the current conditions, the desirable conditions, and the necessary needs for effective educational resource management of school administrators under Surin Secondary Educational Service Area Office. 2. to study the approaches for effective educational resource management of school administrators under Surin

Secondary Educational Service Area Office. 3. to evaluate the approaches for effective educational resource management of school administrators under Surin Secondary Educational Service Area Office. The research methods were divided into 2 phases: Phase 1: Studying the current conditions, desirable conditions, and necessary needs for effective educational resource management of school administrators under Surin Secondary Educational Service Area Office. Phase 2: Studying and evaluating the approaches for effective educational resource management of school administrators under Surin Secondary Educational Service Area Office. The sample group consisted of 140 school administrators and budget management leaders from 70 educational institutions under Surin Secondary Educational Service Area Office. selected through stratified random sampling. The tools used for data collection included questionnaires, interview forms, focus group discussions, and a development guideline assessment form. The statistical methods used were percentage, mean, and standard deviation.

The research results found that

1. The current state of educational resource management in schools under the Surin Secondary Educational Service Area Office was found to be at a high level overall. The desirable conditions for educational resource management were rated at the highest level. The ranking of necessary needs, from highest to lowest, was as follows: (1) Resource Planning (PNI Modified = 0.275), (2) Resource Utilization (PNI Modified = 0.272), (3) Resource Monitoring and Evaluation (PNI Modified = 0.266), (4) Resource Allocation (PNI Modified = 0.257), and (5) Resource Procurement (PNI Modified = 0.249).

2. The approaches to educational resource management in schools under the Surin Secondary Educational Service Area Office, derived through a focus group discussion covering five key areas, resulted in the development of 15 management approaches.

3. The evaluation of these educational resource management approaches by five experts indicated that they were highly appropriate and highly feasible overall.

Keywords: Resource Management, Education, School

บทนำ

การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาการศึกษาในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ทัดเทียมกับมาตรฐานสากล พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้วางรากฐานสำคัญในการปฏิรูประบบการศึกษาไทย โดยกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่ยึดหลักการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม มาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง นโยบายนี้มีเป้าหมายเพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้นครอบคลุมการจัดการทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน ซึ่งรวมถึงบุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และองค์ความรู้ต่าง ๆ โดยมาตรา 52 กำหนดให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบและกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งมาตรา 65 ได้กำหนดให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยี เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรา 47 ถือเป็นกลไกสำคัญในการกำกับดูแลการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยกำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพ การศึกษาของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งอยู่ภายใต้การ กำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนด นโยบายและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะที่ จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2564 - 2565 ของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาไว้ อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในยุทธศาสตร์ที่ 6 ว่าด้วยการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหาร จัดการศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา รวมถึงการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากรบุคคล โดยมีนโยบายพัฒนาครูและ บุคลากรทางการศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ มีการจัดทำแผนพัฒนาครูรายบุคคล (ID Plan) และส่งเสริมการพัฒนาดตนเองผ่านระบบ Digital Technology นอกจากนี้ ยังมีการ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ในด้านการ บริหารงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ส่งเสริมให้สถานศึกษามี ความเป็นอิสระในการบริหารจัดการงบประมาณตามบริบทและความต้องการของแต่ละพื้นที่ โดยใช้แนวคิด School-Based Management (SBM) ซึ่งเน้นการกระจายอำนาจการตัดสินใจ ไปสู่สถานศึกษา ขณะเดียวกัน ก็มีการกำกับติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ อย่างมีประสิทธิภาพผ่านระบบบัญชีการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารทรัพยากรด้านเทคโนโลยี สารสนเทศเป็นอีกประเด็นสำคัญที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ ความสำเร็จ โดยมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา เช่น ระบบคลังข้อสอบ ออนไลน์ ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) และแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ (National Digital Learning Platform: NDLP) เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางกายภาพ โดยมี นโยบายพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามแนวทางของ สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังรวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อระดมทรัพยากรและความเชี่ยวชาญมาสนับสนุนการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

ความสำคัญของการบริหารทรัพยากรในสถานศึกษา ถือว่าเป็นกระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ คือ 1. การวิเคราะห์ความต้องการและสภาพปัจจุบันของทรัพยากร 2. การวางแผนการใช้ทรัพยากร 3. การจัดหาและจัดสรรทรัพยากร 4. การใช้ทรัพยากรตามแผน 5. การติดตามและประเมินผล การใช้ทรัพยากร ในบริบทของสถานศึกษา การบริหารทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้บริหารสามารถจัดสรรและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ หรือเทคโนโลยี การบริหารที่ดีจะช่วยลดความสูญเปล่าและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษา นอกจากนี้ การบริหารทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพยังช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนา โดยการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เหมาะสม ส่งเสริมให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนในยุคที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การบริหารทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ ยังช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวและรับมือกับความท้าทายใหม่ๆ ได้อย่างทันท่วงที ผู้บริหารที่มีทักษะในการบริหารทรัพยากรจะสามารถวางแผนและจัดสรรทรัพยากรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง เช่น การลงทุนในเทคโนโลยีการศึกษา หรือการพัฒนาทักษะใหม่ๆ ให้กับบุคลากร ยิ่งไปกว่านั้น การบริหารทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพยังช่วยสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับสถานศึกษา โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างชาญฉลาดเพื่อสร้างจุดเด่นและความแตกต่าง ซึ่งจะช่วยให้ดึงดูดผู้เรียน บุคลากรที่มีคุณภาพ และการสนับสนุนจากชุมชน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553)

การบริหารทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพมีความจำเป็นในการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาในยุคที่เทคโนโลยีและความรู้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องมีทักษะในการบริหารทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการสร้างสรรค่นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ ความจำเป็นในการบริหารทรัพยากรเพื่อสร้างความยืดหยุ่นและความคล่องตัวในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน เช่น การระบาดของโรคหรือภัยพิบัติ ผู้บริหารต้องสามารถปรับเปลี่ยน

การใช้ทรัพยากรเพื่อรองรับรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ ความจำเป็นอีกประการหนึ่งคือ การบริหารทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยผู้บริหารต้องจัดสรรทรัพยากรเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของทั้งครู บุคลากร และผู้เรียน เพื่อสร้างความเป็นธรรมและความเท่าเทียมทางการศึกษา โดยผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียนทุกกลุ่ม (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2554)

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเป็นความท้าทายสำคัญสำหรับผู้บริหาร โดยมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่างๆ ของการบริหารทรัพยากร ดังนี้ 1. การวิเคราะห์ความต้องการและสภาพปัจจุบันของทรัพยากร ผู้บริหารมักประสบปัญหาการขาดข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ทำให้การประเมินความต้องการไม่สอดคล้องกับสภาพจริงและการขาดทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกยังส่งผลให้การระบุปัญหาและความต้องการที่แท้จริงเป็นไปได้ยาก 2. การวางแผนการใช้ทรัพยากร ปัญหาที่พบบ่อยคือการขาดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้แผนที่ได้ไม่ครอบคลุมความต้องการของทุกฝ่ายและการเปลี่ยนแปลงนโยบายการศึกษาที่บ่อยครั้งยังส่งผลให้การวางแผนระยะยาวทำได้ยาก และขาดความต่อเนื่อง 3. การจัดหาและจัดสรรทรัพยากร ปัญหาหลักคือการขาดแคลนงบประมาณ ทำให้ไม่สามารถจัดหาทรัพยากรได้ตามความต้องการ โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กและระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่ซับซ้อนใช้เวลานานยังเป็นอุปสรรคต่อการได้มาซึ่งทรัพยากรที่จำเป็นอย่างทันท่วงที 4. การใช้ทรัพยากรตามแผน ในการปรับใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ และ 5. การติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากร มักประสบปัญหาการขาดระบบการติดตามที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่สามารถประเมินผลการใช้ทรัพยากรได้อย่างแม่นยำและการขาดการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการบริหารทรัพยากรอย่างยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์, 2567)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารทรัพยากรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ในเรื่องต่างๆ ทั้งนี้จะต้องยึดหลักความเป็นไปได้ ความสอดคล้องกับบริบท และความต้องการของสถานศึกษา โดยมุ่งให้สถานศึกษาสามารถนำแนวทางการบริหาร

ทรัพยากรของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อการบริหารจัดการศึกษา ไปพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อไป จึงได้จัดทำงานวิจัยนี้ขึ้นมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
3. เพื่อประเมินแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำนวน 85 แห่ง โดยแยกเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 แห่ง โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 59 แห่ง และโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ จำนวน 21 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำนวน 70 แห่ง ซึ่งได้จากการกำหนดกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ เครซี่และมอร์แกน (Kreice & Morgan 1970 : 608 อ้างถึงในธีรวุฒิ เอกะกุล, 2552 : 143) และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2553) ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูล รวมจำนวนทั้งสิ้น 140 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 70 คน และหัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ 70 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เป็นคำถามเกี่ยวกับ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. การวางแผนทรัพยากร 2. การจัดหาทรัพยากร 3. การจัดสรรทรัพยากร 4. การใช้ทรัพยากร 5. การติดตามและประเมินผลทรัพยากร โดยลักษณะของแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้รูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual Response Format) และใช้เกณฑ์การให้คะแนนตามแนวทางของ Likert (Likert Five's Rating Scale) โดยกำหนดค่าน้ำหนักการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน หรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน หรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน หรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน หรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน หรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อประสานงานกับงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง

2. นำส่งหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ส่งถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมด้วยแบบสอบถามเพื่อการวิจัย โดยส่งผ่านระบบช่องทางรับ-ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ของโรงเรียน และ QR CODE แบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) พร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา ในการเก็บข้อมูลของแบบสอบถาม

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

4. เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จากผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยทำการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษา วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ครอบคลุมเนื้อหาแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การวางแผนทรัพยากร 2. การจัดหาทรัพยากร 3. การสรรทรัพยากร 4. การใช้ทรัพยากร 5. การติดตามและประเมินผลทรัพยากร วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลผลโดยนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดเป็นช่วงตามค่าคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน หรือสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน หรือสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน หรือสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน หรือสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน หรือสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

2. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยนำผลการประเมินสภาพปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มาเรียงลำดับโดยใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index: PNI_modified

3. นำค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI Modified = (I-D) / D มาวิเคราะห์สรุปจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นตามลำดับจากมากไปหาน้อย โดยเลือกข้อที่มีค่า PNI_modified สูงสุดสามลำดับแรกในแต่ละประเด็นมาเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์

4. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

นำผลการวิจัยที่ได้จากระยะที่ 1 โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าลำดับความต้องการจำเป็นจากแบบสอบถามสภาพปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ คือผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ท่าน และการสนทนากลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเรื่อง แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 2 กระบวนการสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 3 การเสนอแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำแนกตามองค์ประกอบของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน สถานศึกษา 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การวางแผนทรัพยากร 2. การจัดหาทรัพยากร 3. การจัดสรรทรัพยากร 4. การใช้ทรัพยากร 5. การติดตามและประเมินผลทรัพยากร มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การยกร่างแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยผู้วิจัย เพื่อนำสู่การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มในการยกร่างแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน เพื่อยื่นหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและนัดหมายวันเวลาและสถานที่ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อยกร่างแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในรูปแบบผสมผสานระหว่างออนไลน์และออนไซต์ เพื่อยกร่างแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน เกี่ยวกับแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผล ดังนี้ (ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล, 2543 : 177)

1. ตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น ว่าน่าเชื่อถือเพียงใด มีหลักฐานใดในการพิจารณาประกอบ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และพิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูล

2. ลดทอนข้อมูลจากรายละเอียดไปสู่ภาพรวมที่แสดงแบบแผนของความคิดหรือพฤติกรรม

3. ในกรณีการสัมภาษณ์กลุ่ม ข้อมูลที่สรุปจะต้องเป็นภาพรวมของกลุ่มที่สะท้อนอิทธิพลของปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มด้วย

4. การนำเสนอข้อมูล ทั้งในการสัมภาษณ์รายบุคคลหรือรายกลุ่ม จะใช้วิธีการบรรยาย ที่เสริมด้วยคำพูดของผู้สัมภาษณ์บางตอนที่เน้นความหมายให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

การประเมินแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ดังนี้

1. ประเมินความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดย

ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน และจัดทำเป็นแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการนำเสนอแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ คือ แบบประเมินแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยต้นสังกัด ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ดำเนินการติดต่อประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินแนวทาง

3. จัดส่งเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2560) ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ของแนวทางการบริหาร ทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ สรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index (PNI Modified) ของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังต่อไปนี้ 1. การวางแผนทรัพยากร 2. การใช้ทรัพยากร 3. การติดตามและประเมินผลทรัพยากร 4. การจัดสรรทรัพยากร และ 5. การจัดหาทรัพยากร

2. แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน พบ 5 ด้าน 15 แนวทาง ดังนี้

1. ด้านการวางแผนทรัพยากร 3 แนวทาง
2. ด้านการจัดหาทรัพยากร 3 แนวทาง
3. ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3 แนวทาง
4. ด้านการใช้ทรัพยากร 3 แนวทาง
5. ด้านการติดตามและทรัพยากร 3 แนวทาง

3. ประเมินแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่า มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

อภิปรายผล

แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ซึ่งผลการวิจัย นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นแนวทางการบริหาร ทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ สามารถนำสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมาอภิปรายผล ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้นำด้านการบริหารทรัพยากรทาง การศึกษาในการวางแผนกลยุทธ์และการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา ด้านการวางแผน ทรัพยากร ด้านการจัดหาทรัพยากร ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการใช้ทรัพยากร และด้าน การติดตามประเมินผลทรัพยากร เพื่อตอบสนองต่อนโยบายด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิด ของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้สรุปว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินงาน เกี่ยวกับการวางแผน การจัดหา การใช้ และการประเมินผลทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ การจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับนโยบาย และเป้าหมายของสถานศึกษา และคล้ายคลึงกับงานวิจัย บุญจักรวาล รอดบำเรอ (2567: 65) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก พบว่า รูปแบบมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ตัวชี้วัด 23 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1. กระบวนการ/ขั้นตอนการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา 2. วิธีการบริหารทรัพยากรทาง การศึกษา 3. ประสิทธิภาพของทรัพยากรทางการศึกษา 4. กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทาง การศึกษา และ 5. เงื่อนไขความสำเร็จ

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

สุรินทร์ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในการเป็นผู้นำการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ผู้บริหารต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้มาให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับแนวคิดของรุ่ง แก้วแดง (2556) ได้สรุปว่า การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีกระบวนการในการดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผน การจัดหา การใช้ และการควบคุมทรัพยากรต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรทุกประเภทอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของธีระ รุญเจริญ (2557) สรุปได้ว่า การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา มีดังนี้ 1. การวางแผนทรัพยากร 2. การใช้ทรัพยากร 3. การติดตามและประเมินผลทรัพยากร 4. การจัดหาทรัพยากร 5. การจัดสรรทรัพยากร

1.3 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index (PNI Modified) ของแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาสุรินทร์ มีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังต่อไปนี้ 1. การวางแผนทรัพยากร 2. การใช้ทรัพยากร 3. การติดตามและประเมินผลทรัพยากร 4. การจัดสรรทรัพยากร และ 5. การจัดหาทรัพยากร ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารทรัพยากร เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้สถานศึกษาให้มีเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กรและสถานศึกษา โดยอาศัยการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและมีการประเมินผลเพื่อตรวจสอบ และปรับปรุงการดำเนินงานตามแผนอย่างสม่ำเสมอในทางที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรและสถานศึกษา สอดคล้องกับ จิตตรา จันซอนแก่น (2565: 66) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 9 พบว่า สภาพปัจจุบันของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับน้อยสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดและความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการกำหนดนโยบายและแผนงาน ด้านการกำหนดทรัพยากรที่ต้องการจากนโยบายและแผนงาน ด้านการติดตามนิเทศ ประเมินผลการใช้

ทรัพยากร ด้านการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ ด้านการจัดสรรทรัพยากรและด้านการแสวงหาทรัพยากร แนวทางพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา คือ โปรแกรมพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาประกอบด้วย 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. เนื้อหา 4. กิจกรรมการพัฒนาและ 5. การวัดและประเมินผล มี 4 โมดูล คือ ได้แก่ โมดูล 1 ด้านการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ โมดูล 2 ด้านการกำหนดนโยบายและแผนงาน และการกำหนดทรัพยากรที่ต้องการจากนโยบายและแผนงาน โมดูล 3 ด้านการแสวงหาทรัพยากร และการจัดสรรทรัพยากร และโมดูล 4 ด้านการติดตามนิเทศ ประเมินผลการใช้ทรัพยากรซึ่งผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

2. แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ประกอบไปด้วย 5 ด้าน 15 แนวทาง รายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนทรัพยากร ประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ (1) การตั้งเป้าหมายร่วมกันให้ชัดเจนร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย เหมาะสมกับบริบทตนเอง (2) ส่งเสริมให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติ ทบทวนแผนทรัพยากรทางการศึกษาประจำปี (3) สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนตระหนักรู้ด้วยการฝึกอบรม การศึกษาเอกสาร การศึกษาดูงาน การเรียนรู้จากผู้ที่มีการประสบการณ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2564) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ในการจัดการทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรมีการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ในการใช้ทรัพยากรอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน นอกจากนี้ การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การติดตามและประเมินผลเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้สามารถปรับปรุงการใช้ทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม

2.2 ด้านการจัดหาทรัพยากร ประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ (1) เพิ่มกลยุทธ์ในการมีส่วนร่วมทุกระดับ สร้างความรู้สึกการเป็นเจ้าของโรงเรียน ความภาคภูมิใจในโรงเรียน (2) ส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ความต้องการทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยใช้ข้อมูลจากการประเมินบริบท ความจำเป็นเร่งด่วน และเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (3) ส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บและรายงานข้อมูลการจัดหาทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและสามารถสืบค้นข้อมูลย้อนหลังได้ตลอดเวลา รวมถึงมีการนำ

ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อวางแผนการจัดการในปิดไปสอดคล้องกับกณวรรณ์ ลาชุมเหล็ก (2564) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า (1) สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน (3) แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิใน 4 ด้าน คือ (1) ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล สถานศึกษาควรมีการปฐมนิเทศบุคลากรที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้ง ในการเริ่มการปฏิบัติงานในสถานศึกษา (2) ด้านการบริหารทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์ สถานศึกษา ต้องมีการประชุมชี้แจง ให้บุคลากรได้ทราบเกี่ยวกับการจัดการ การใช้วัสดุ อุปกรณ์ของหน่วยงาน การจัดการด้านเครื่องมือเครื่องใช้วัสดุอุปกรณ์ ต้องสามารถดำเนินการ ได้อย่างเหมาะสม (3) ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ สถานศึกษาต้องให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการใช้จ่าย งบประมาณตามความประสงค์ในแต่ละฝ่ายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้ เกิดประโยชน์สูงสุด และ (4) ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาควรกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการอย่าง เป็นรูปธรรมเพื่อให้การบริหารงานได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านการจัดสรรทรัพยากร ประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ (1) ส่งเสริมให้มีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลการประเมินการจัดสรรทรัพยากรในอนาคตอย่างชัดเจน และมีการนำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หรือผู้เกี่ยวข้องอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (2) มีการจัดทำแผนบริหารจัดการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างชัดเจน ครอบคลุมการใช้พื้นที่ การดูแลรักษา การซ่อมบำรุง และการปรับปรุงพัฒนา โดยมีการประเมินผลและรายงานความก้าวหน้าอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (3) พัฒนาศักยภาพในการวางแผน และจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โปร่งใส และเป็นธรรม โดยพิจารณาจากความจำเป็นและเป้าหมายของแต่ละกลุ่มงาน ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาและติดตามการใช้ งบประมาณ สอดคล้องกับ Uysal (2018) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับ

บทบาทการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในโรงเรียนเอกชน การวิจัยครั้งนี้ได้มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง โดยมีครู 6 คนที่ทำงานในโรงเรียนเอกชนในพามาเกสตาในสาธารณรัฐไชปรัสที่อยู่ทาง ตอนเหนือของตุรกี จากผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบสำคัญในการจัดการทรัพยากรบุคคล ประกอบด้วยพนักงาน การคัดเลือกส่วนบุคคล การรับพนักงานการฝึกอบรมและการพัฒนา และการวางแผนการประเมินผลการให้รางวัล และเจ้าหน้าที่สำหรับองค์กร ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถ นำมาใช้ได้ในสถาบันการศึกษา อีกทั้งมีการนำการวิจัยในมนุษย์มาใช้อย่างประสบความสำเร็จ ในโรงเรียนแห่งนี้ ซึ่งครูจะเป็นผู้สะท้อนความรู้สึกเชิงบวกต่อผลงานและพฤติกรรม

2.4 การใช้ทรัพยากร ประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ (1) พัฒนาแผนการใช้ทรัพยากรที่สอดคล้องกับบริบท เข้าใจง่าย (2) วิเคราะห์ความคุ้มค่าจากผลลัพธ์ของผู้เรียน ความพึงพอใจความผูกพัน (3) พัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีของบุคลากรในด้านบริหารจัดการทรัพยากร สอดคล้องกับ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2550) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า โปร่งใส และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารต้องกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน (KPIs) ในการบริหารจัดการทรัพยากร โดยใช้ข้อมูลจากการประเมินผลเป็นฐานในการตัดสินใจ ควรมีการวิเคราะห์และจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับเป้าหมายของสถานศึกษา อีกทั้งต้องบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล เน้นความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นธรรม นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากครู ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากรต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาได้ทันสถานการณ์ ผู้บริหารควรใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการตัดสินใจ พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้สามารถบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 การติดตามและการประเมินผล ประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ (1) ฝึกอบรมให้บุคลากรมีทักษะและความรู้ที่จำเป็นสำหรับโครงการของตนโดยตรงผ่านการทำงานจริง จากคำแนะนำของผู้มีประสบการณ์ (2) ส่งเสริมความสามารถในการวางแผนและบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ ในการกำหนดแนวทางการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด (3) ส่งเสริมให้มีการจัดทำและพัฒนาระบบการรายงานผลการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างโปร่งใส สอดคล้องกับ พิธิยาพร สายช่วย (2565) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหาร

ทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า (1) ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในที่มีผลต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา พบว่า บุคลากรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้ความร่วมมือ และทำงานเป็นทีม การบริหารงานงบประมาณเป็นระบบ การเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนการใช้จ่ายเงิน การใช้งานวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีอย่างประหยัดคุ้มค่า บุคลากรใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน อาคารสถานที่มีเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ และผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา พบว่า หน่วยงานต้นสังกัด จัดสรรงบประมาณประเภทเงินอุดหนุนรายหัว จัดสรรครุภัณฑ์การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม อย่างเพียงพอ และส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนา หน่วยงานภายนอก ชุมชน คณะกรรมการ สถานศึกษาให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์สื่อเทคโนโลยี และซ่อมแซมอาคาร เรียนให้มีสภาพใช้งานได้ดี (2) ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่สำคัญ ด้านบุคคล ได้แก่ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นเรียน สร้างขวัญและกำลังใจบุคลากร ด้านงบประมาณ ได้แก่ การบริหารงานงบประมาณอย่างเป็นระบบ โปร่งใส คุ้มค่าตรวจสอบได้ และระดมทรัพยากรงบประมาณจากทุกภาคส่วน ด้านวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี ได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ส่งเสริมการวางแผน สำรวจความต้องการใช้วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี และด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ ส่งเสริมการวางแผน การใช้และแผนการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ และสร้างความเข้าใจกับชุมชนในการใช้บริการอาคารสถานที่ (3) ผลการตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ประเมินแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่า มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการวางแผนที่เป็นระบบ โดยใช้แนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ และหลักธรรมาภิบาล นอกจากนี้ การจัดหาทรัพยากรมีการวิเคราะห์มาตรฐานงานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง ขณะที่การจัดสรรทรัพยากรเน้นการใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า โปร่งใส และมีมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ด้านการใช้ทรัพยากรเน้นการ

พัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ และบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุด รวมถึงการติดตามและประเมินผลที่ต่อเนื่อง ทำให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการบริหารทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ พริยาพร สายช่วย (2565) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า (1) ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในที่มีผลต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา พบว่า บุคลากรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้ความร่วมมือและทำงานเป็นทีม การบริหารงานงบประมาณเป็นระบบ การเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนการใช้จ่ายเงิน การใช้งานวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีอย่างประหยัดคุ้มค่า บุคลากรใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน อาคารสถานที่ที่มีเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ และผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา พบว่า หน่วยงานต้นสังกัด จัดสรรงบประมาณประเภทเงินอุดหนุนรายหัว จัดสรรครุภัณฑ์การเรียน การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม อย่างเพียงพอ และส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนา หน่วยงานภายนอก ชุมชน คณะกรรมการ สถานศึกษาให้การสนับสนุนงบประมาณในการ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์สื่อเทคโนโลยี และซ่อมแซมอาคาร เรียนให้มีสภาพใช้งานได้ดี (2) ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทาง การศึกษาที่สำคัญ ด้านบุคคล ได้แก่ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นเรียน สร้างขวัญและกำลังใจบุคลากร ด้านงบประมาณ ได้แก่ การบริหารงานงบประมาณอย่างเป็นระบบ โปร่งใส คุ้มค่าตรวจสอบได้ และระดมทรัพยากรงบประมาณจากทุกภาคส่วน ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และ เทคโนโลยี ได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ส่งเสริมการ วางแผน สำนวจความต้องการใช้วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี และด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ ส่งเสริมการวางแผน การใช้และแผนการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ และสร้างความเข้าใจกับ ชุมชนในการใช้บริการอาคาร สถานที่ (3) ผลการตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทาง การศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็น ประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยสรุปสภาพปัจจุบันของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา เรียงลำดับความต้องการ เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การวางแผนทรัพยากร การใช้ทรัพยากร การติดตามและประเมินผลทรัพยากร การจัดสรรทรัพยากร และการจัดหาทรัพยากร แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ซึ่งได้จากการกระบวนการสนทนากลุ่ม ทั้ง 5 ด้าน ได้แนวทางจำนวน 15 แนวทาง ประเมินแนวทางของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การวางแผนและการบริหารในองค์กรการศึกษาควรเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ SWOT เพื่อประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน จากนั้นร่วมประชุมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการที่เหมาะสมและตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน การบริหารงานควรใช้ปัจจัย 4M (คน, เงิน วัสดุอุปกรณ์, การจัดการ) ให้เกิดประสิทธิผล โดยเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านการสรรหา ฝึกอบรม และพัฒนาทักษะเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดหาทรัพยากรในองค์กรการศึกษาควรเริ่มต้นจากการวิเคราะห์มาตรฐานงาน และปริมาณงาน เพื่อกำหนดระบบและแผนงานที่ชัดเจน โดยการกำหนดขอบเขตปัญหาการแก้ไข และการประเมินโครงการ การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือและกลยุทธ์ในการประสานงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนจากทุกฝ่าย พร้อมทั้งเพิ่มความภาคภูมิใจในองค์กรให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3. การจัดสรรทรัพยากรควรให้ความสำคัญกับการจัดลำดับโครงการตามความสำคัญ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงแผนการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

สูงสุด ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับงานแต่ละฝ่าย โดยพิจารณาจากงบประมาณที่สถานศึกษามีอย่างจำกัด เพื่อให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กร

4. การใช้ทรัพยากรในสถานศึกษาควรเริ่มจากการวิเคราะห์หลักสูตรและสังเคราะห์องค์ความรู้จากชุมชน เพื่อพัฒนาแผนการใช้ทรัพยากรที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย การจัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและส่งเสริมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นจะช่วยเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ การวิเคราะห์ความคุ้มค่าจากผลลัพธ์การเรียนรู้และความพึงพอใจของผู้ปกครองควรเป็นส่วนสำคัญในการประเมินผล การพัฒนาบุคลากรผ่านการฝึกอบรมและการศึกษาดูงานจะช่วยเพิ่มทักษะในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

5. การติดตามและประเมินผลทรัพยากรควรใช้วิจารณ์ญาณของผู้บริหารที่มีความรู้วิสัยทัศน์ และประสบการณ์ในการกำหนดนโยบายและทิศทางที่เหมาะสม พร้อมทั้งใช้กลยุทธ์ในการประเมินผลระหว่างและหลังการใช้ทรัพยากร การวิเคราะห์โครงการต้องมีตัวชี้วัดที่ชัดเจนและแม่นยำ เพื่อให้การติดตามและประเมินผลเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การรายงานผลการดำเนินโครงการและข้อเสนอแนะในปีการศึกษาถัดไปควรเน้นการเสริมพลังและสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรในการพัฒนาต่อไป สอดคล้องกับ พิริยาพร สายช่วย (2565) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า (1) ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในที่มีผลต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา พบว่า บุคลากรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้ความร่วมมือและทำงานเป็นทีม การบริหารงานงบประมาณเป็นระบบ การเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนการใช้จ่ายเงิน การใช้ งานวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีอย่างประหยัดคุ้มค่า บุคลากรใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน อาคารสถานที่มีเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ และผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา พบว่า หน่วยงานต้นสังกัด จัดสรรงบประมาณประเภทเงินอุดหนุนรายหัว จัดสรรครุภัณฑ์การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม อย่างเพียงพอ และส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนา หน่วยงานภายนอก ชุมชน คณะกรรมการ สถานศึกษาให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์สื่อเทคโนโลยี และซ่อมแซมอาคาร เรียนให้มีสภาพใช้งานได้ดี (2) ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่สำคัญ

ด้านบุคคล ได้แก่ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นเรียน สร้างขวัญและกำลังใจบุคลากร ด้านงบประมาณ ได้แก่ การบริหารงานงบประมาณอย่างเป็นระบบ โปร่งใส คุ่มค่าตรวจสอบได้ และระดมทรัพยากรงบประมาณจากทุกภาคส่วน ด้านวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี ได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ส่งเสริมการวางแผนสำรวจความต้องการใช้วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี และด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ ส่งเสริมการวางแผน การใช้และแผนการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ และสร้างความเข้าใจกับชุมชนในการใช้บริการอาคารสถานที่ (3) ผลการตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กณวรรณ ลาขุมเหล็ก. (2564). สภาพและแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32. ในวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- ธีระ รุญเจริญ. (2557). การบริหารจัดการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธีระวุฒิ เอกะกุล. (2552). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- พิริยาพร สายช่วย. (2565). กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. วารสารรัชตภาคย์, 16(48), 167-182.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2564). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล. วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 49(1), 1-15.

บุญจักรวาล รอดบำเรอ. (2567). รูปแบบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. วารสารส่งเสริมการเรียนรู้, 4(1), 14-25.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. (2567). ข้อมูลโรงเรียนในสังกัด. เรียกใช้เมื่อ 10 สิงหาคม 2567. จาก http://myoffice2567.secondarysurin.go.th/?name=user&file=user_od_school.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2548). ภาวะผู้นำ : ทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คลิงค์.

ผ่องพรรณ ตรัยมงคลกุล. (2543). การออกแบบการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสุวีรียาสาส์น จำกัด.

_____. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสุวีรียาสาส์น จำกัด.

Uysal, M. (2018). Teachers' opinions of human resources management functions in private schools [Unpublished manuscript. Department of Pre-School Education, European University of Lefke.